

vpro aids

**DE GOUDZOEKERS
gaan verder**

DE GOUDZOEKERS gaan verder

Martijn Kieft

Pieter van der Wielen

Chris Vijn

In het vierde seizoen **Goudzoekers** wagen Pieter van der Wielen en Martijn Kieft zich aan participerende journalistiek. Met een beetje engagement.

DOOR MINOU OP DEN VELDE
FOTO MERLIJN DOOMERNIK EN ROEL SIEBRAND

GAAT er dit seizoen iets veranderen?
Martijn Kieft: 'We misten iemand die aan het begin heel duidelijk de kwestie neerzet en dat doet Chris Vijn nu als een soort verteller. En Pieter en ik komen meer samen in beeld.'

Pieter van der Wielen: 'In plaats van dat je weer een deskundige belt, willen we zelf meer experimentjes uithalen. Dan krijg je een wat levendiger verhaal, alleen gaan we daardoor wat meer op ons bek, haha. We hebben ons op de parallelhandelmarkt gewaagd maar daar blijken we niet zo goed in.'

Wat hebben jullie gedaan?

MK: 'De Europese Unie heeft de mantra "vrij verkeer van goederen en diensten". Dat zou moeten betekenen dat die markt ook geëgaliseerd is en dat een auto in Spanje mij evenveel kost als in Nederland. Vergeet het maar.'

PvdW: 'Je zou denken dat prijsverschillen ontstaan door verschillen per land in loon of belasting, en dan is er niets aan de hand. Maar dat is niet zo.'

MK: 'Ter illustratie zijn we naar Ikea gegaan. Sommige producten bleken duurder te zijn in Nederland, andere weer in België en Duitsland. Waarom dat zo is is ondoorzichtig!'

Daar zijn jullie niet achter gekomen?

PvdW: 'Bedrijven kijken gewoon naar wat iemand bereid is om te betalen. Het blijkt dat Belgen meer waarde hechten aan een spiegel dan Nederlanders, haha. Honderd euro voor een fucking spiegel! En het leuke is dat wij daarover niet praten met een deskundige maar zelf gaan leuren met een tapijt om te kijken of we uit die prijsverschillen een slatje uit kunnen slaan. Maar bij mij is de handelsgeest ver te zoeken.'

Hadden jullie aan Ikea toestemming gevraagd om te filmen?

MK: 'Nee, we zijn er ook uitgeflikkerd, haha.'

Jullie spreken ook een man die leeft van dat soort parallelhandel. Hij leek goed te boeren maar deed er nogal schimmig over.

PvdW: 'Om prijsverschillen uit te buiten koopt hij in verschillende landen spullen in. Zijn voorraad gymshoenen is gigantisch. Tijdens het interview was hij ontzettend bang: "Ik kan niet alles zeggen, ik mag geen namen noemen..."'

MK: 'Terwijl het volgens de Europese wet gewoon mag. Alleen de merkhouders willen het niet, want die willen maximaal winst maken. Neem grote merken als Adidas of Nike. Die hebben in Nederland een importeur, maar voor een handelaar kan het veel goedkoper zijn om die spullen in het buitenland in te kopen.'

PvdW: 'Het blijkt dat bedrijven allerlei trucs in huis hebben om je het leven zuur te maken. Dan beweert een merk dat zo iemand nepartikelen verkoopt of dat hij het buiten de Europese Unie heeft ingekocht en dat is verboden.'

MK: 'Dan volgt er een rechtszaak, en moet je stalen zenuwen hebben.'

Wat gaan jullie nog meer uitzoeken?

MK: 'We hebben ook een uitzending over bouwprojecten. De centrale vraag is waarom het altijd duurder wordt dan gepland. Het simpele antwoord luidt dat gemeentes meestal niet zo slim zijn. Zoals Job Cohen zei over de Noord/Zuidlijn: "Wij zijn goedwillende amateurs..."'

PvdW: 'Ik heb *off the record* gesproken met iemand die zich laat inhuren om voor grote projecten offertes te vergelijken en die heeft in het geval van de Noord/Zuidlijn tegen de gemeente gezegd: jongens, de ene offerte is

heel laag, maar volstrekt irreëel, en die andere offerte is heel hoog, maar die komt meer in de buurt van hoe duur het gaat worden. Zo'n advies wordt gewoon in de wind geslagen.

Het is niet alleen een complot, maar het heeft ook met verlangen te maken. Mensen worden enthousiast en rekenen zichzelf rijk.'

MK: 'Niemand heeft er belang bij om te vertellen wat het echt kost. De aannemer niet, want dan gaat de opdracht niet door. De wethouder ook niet, want die wil een mooi project in zijn gemeente. De enige die er belang bij heeft om vooraf te weten wat iets precies kost is de burger. Maar die heeft niets te zeggen.'

Weten Nederlanders genoeg van economie?

MK: 'De kennis is nogal raar verdeeld. Nederland staat internationaal bekend als een land met een grote handelsgeest, en we staan in de top tien van meest exporterende landen, wat voor zo'n minilandje enorm is. Maar ondertussen hebben miljoenen mensen zich een woekerpolis laten aansmeren.'

Jullie hebben zelf ook geen financiële achtergrond?

In koor: 'Nee.'

PvdW: 'Ik heb geschiedenis gestudeerd, maar wat heb ik nou helemaal geleerd... Als ik kinderen had zou ik ze niet naar school sturen, want het is zonde van de tijd. Met een uurtje Wikipedia heb je wat je tijdens een jaar school opsteekt wel gecoverd. School is vooral stampen, het dient er alleen maar voor om kinderen te disciplineren. Vragen stellen wordt niet gestimuleerd. Kijk, ik moet wel de antwoorden van mijn gasten kunnen begrijpen en dat vereist een zekere kennis. Maar de kans dat we ons publiek verliezen als we veel kennis als bekend gaan veronderstellen of in jargon gaan praten is heel groot.'

Als kijkers weinig snappen van economie, wat betekent dat dan voor jullie aanpak?

PvdW: 'Je moet je tot één vraag beperken, anders wordt het te ingewikkeld. Is het slijmerig om onze directeur te citeren?'

MK: 'Neuh.'

PvdW: 'Die zei: ons doel is om mensen te amuseren met kennis.'

Er zit bij jullie geen diepere motivatie achter?

PvdW: 'Bij Martijn meer dan bij mij, denk ik. Ik neig naar relativeren, jij bent geëngageerder.'

MK: 'Maar ook niet veel hoor. Ik heb niet iets stichtelijks, maar ik vind wel dat sommige zaken meer openbaar moeten zijn. We hebben een aflevering over het doorverkopen van hypotheek. Jij denkt dat je een hypotheek bij de ING hebt of bij de Rabobank maar de kans bestaat dat ze je hypotheek hebben doorverkocht. En dat is nogal belangrijk, want het is een van de oorzaken van de kredietcrisis.'

PvdW: 'Wat ik echt schokkend vond... ik ging filmen bij een hypotheekadviseur en vertelde hem dat ik alles wat met hypotheekadvies te maken heeft wantrouwe. Die man zei meteen: dat begrijp ik, maar tegenwoordig zijn we heel transparant en eerlijk. En vervolgens vroeg ik of hij deze hypotheek zou doorverpakken en hij antwoordde: vermoedelijk wel. En gaan jullie me dat dan vertellen? Nee, zei hij, zeker niet.'

MK: 'En een bank maakt zo dubbel winst op je hypotheek: eerst door jou rente te berekenen en daarna met het doorverkopen en speculeren. Maar daar zie jij als consument niets van terug.'

In 2009 stelden jullie dat economie eigenlijk over angst en hebzucht gaat. Hoe staat dat er nu voor?

MK: 'Er is geen donder veranderd. Een paar weken geleden viel heel Nederland over de bonus van 1,25 miljoen euro van Jan Hommen, de bestuursvoorzitter van ING. In diezelfde tijd zag ik foto's van de vijftig Japaners die bezig waren om die kerncentrale onder controle te krijgen in Fukushima. Ik zou zó graag willen weten wat die betaald krijgen. Dat is een fractie van die bonus hoor. Daar zou ik die Hommen graag over spreken.'

Tien jaar geleden had de VPRO nauwelijks presentatoren, nu kan een informatief programma niet meer zonder. Hebben jullie al een coach?

PvdW: 'Nee, eigenlijk word je gewoon lukraak voor die camera gegooid. In het begin bij *Noorderlicht* dacht ik: ik ben hier nieuw, dus ik doe maar wat ze vragen, maar dan kom je er achter dat ze het helemaal niet weten. De eerste serie *Noorderlicht* vond ik helemaal niks. De setting was zo stijf met die autocue en als je een grapje maakte was het: maak die grap nog een keer, maar dan op camera zes! Jezelf blijven is heel moeilijk. Je moet bijna

een vervormd karakter hebben om je nergens iets van aan te trekken en flierefluitend door het programma te gaan. Maar bij *Goudzoekers* zijn we meer verslaggevers dan presentatoren en dan gaat het vanzelf.'

Maken jullie na al die seizoenen Goudzoekers zelf andere financiële keuzes?

MK: 'Ik let wel beter op. Als er staat "gratis" denk ik al snel: wat zit daar achter? En het valt me op dat de crisis in de hoofden van mensen al voorbij is, omdat ze hem nu even niet voelen. Iedereen gaat door alsof er niets is gebeurd.'

PvdW: 'Ze verlagen de rente, zodat iedereen weer kan lenen. Zo komt de economie weer op gang en kunnen we weer op dezelfde weg verder, als een alcoholist die besluit zijn kater met een paar biertjes weg te werken. Ik verlang inmiddels naar een soort vrijheid, dat je niet geleefd wordt door het grote systeem. Kijk, ik vind Mark Rutte een ontzettend aardige man en ik heb wel eens met hem gehockeyd. Maar wat zijn kabinet ons vertelt is: natuur is niet belangrijk, cultuur is niet belangrijk, andere culturen zijn maar raar, maar als je lekker geld blijft uitgeven word je gelukkig. En daar geloof ik niets van. Uiteindelijk moet je als politicus toch met meer visie op de samenleving komen dan *shop till you drop*?'

Pieter van der Wielen:
'Wat Mark Rutte ons vertelt is: natuur is niet belangrijk, cultuur is niet belangrijk, andere culturen zijn maar raar, maar als je lekker geld blijft uitgeven word je gelukkig. En daar geloof ik niets van.'

Goudzoekers

▶ MAANDAG, NEDERLAND 2, 20.55-21.25 UUR